

Regionkontoret
Kvalitet inom hälso- och sjukvård
Susanne Johansson
Hälso o sjukvårdsstrateg

Regionstyrelsen

Revisionsrapport ”Det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet inom närsjukvården”

Förslag till beslut

Regionstyrelsen beslutar att yttra sig enligt förslag.

Sammanfattning

Revisorerna har gett PwC i uppdrag att granska det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet i närsjukvården, med fokus på verksamheternas förutsättningar och möjligheter för satsningar i området samt på styrning och uppföljning utifrån fullmäktiges mål.

Granskningen visar på både styrkor och förbättringsområden, men den sammanfattande bedömningen är att ändamålsenligheten i styrning och uppföljning av arbetet är bristande utifrån fullmäktiges målsättning om en god och jämlik hälsa hos invånarna i Halland.

Regionstyrelsen delar revisorernas uppfattning om att arbetet med att identifiera och erbjuda riktade insatser till dem med störst behov är angeläget för att minska ohälsa och uppnå en mer jämlik hälsa. Detta kan ske med stöd av aktuella nationella riktlinjer i området, samt utifrån den nationella folkhälsoenkäten som på nytt genomförs i fördjupad version i Region Halland 2018. Regionstyrelsen delar därmed inte uppfattningen av att det för ändamålet saknas kunskapsstöd i form av en systematisk kartläggning och faktabaserad analys.

Regionstyrelsen håller med om att uppföljningen behöver utvecklas på resultatnivå, något som i dagsläget delvis beror på begränsningar i journal- och systemstöd.

Bakgrund

Befolkningens levnadsvanor påverkar sjukligheten i stor utsträckning. Enligt Världshälsoorganisationen (WHO) kan hälsosamma levnadsvanor förebygga 80 procent av all hjärt-kärlsjukdom, 90 procent av all diabetes typ 2 och 30 procent av all cancer. Det innebär att hälso- och sjukvården måste ha ett allt mer ökat fokus på hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser för att motivera och stödja människor att hålla sig friska.

Socialstyrelsens *Nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande metoder* och regionala terapirekommendationer ligger till grund för hälso- och sjukvårdens hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete i Region Halland. De nationella riktlinjerna har reviderats under 2017 och är ute på remiss. I den reviderade versionen föreslås en namnändring till *Nationella riktlinjer för prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor*. Riktlinjerna betonar särskilt vikten av åtgärder för att stödja riskgrupper¹ att förändra ohälsosamma levnadsvanor. Det är dock viktigt att hälso- och sjukvården inte bortser från behovet av råd och stöd även hos vuxna generellt.

Revisorerna bedömer att ändamålsenligheten i styrning och uppföljning av närsjukvården är bristande utifrån fullmäktiges målsättning om en god och jämlik hälsa hos invånarna i Halland. Granskningen visar på både styrkor och förbättringsområden. Det finns mål angivna och i kravspecifikationen till Vårdval Halland anges uppföljningsbara indikatorer. Det sker också en systematisk uppföljning av vårdvalsenheterna bland annat genom den kvalitetsrevision som genomförs.

Av granskningen framgår att det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet i viss mån prioriteras ner till förmån för den akuta sjukvården, och revisorerna menar att styrmodellen är konstruerad så att uppföljning av det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet sker men utan återrapportering. Region Hallands bedömning är att återrapportering sker till såväl Hälso- och sjukvårdsutskottet som Regionstyrelsen samt till ansvarig förvaltning genom ordinarie uppföljningsprocess. Det finns dock begränsningar kopplat till nuvarande journal- och systemstöd som gör att följsamhet till nationella riktlinjer kan följas upp och redovisas, men inte resultat av insatt åtgärd.

Valet av att följa upp ohälsotoalet kritiserar då endast den yrkesverksamma befolkningen omfattas och således inte stora delar av befolkningen såsom de unga och äldre. Revisorerna saknar också en systematisk kartläggning och faktabaserad analys inom närsjukvården för att rikta insatserna till personer med särskild risk, t.ex. annan ohälsa eller sjukdom eller till personer som är socialt utsatta.

---

¹ Vuxna med särskild risk (t. ex. sjukdom eller social sårbarhet), vuxna som ska genomgå operation, barn och ungdomar samt gravida.

Identifikation av vilka grupper som har störst behov bör ske med stöd av berörda nationella riktlinjer där riskgrupper identifieras samt genom den nationella folkhälsoenkäten (Hälsa på lika villkor)², där såväl geografiska som socioekonomiska skillnader i hälsa analyseras.

Revisorerna rekommenderar att:

- Utveckla arbetet med att rikta insatserna till personer med särskild risk, t.ex. annan ohälsa eller sjukdom eller till personer som är socialt utsatta så att fullmäktiges målsättning avseende en god och jämlik hälsa hos invånarna i Halland kan uppnås
- Genomföra en systematisk uppföljning av levnadsvanor i samband med patientbesök på vårdcentralen
- Säkerställa en återrapportering av det sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande arbetet

Regionkontoret, Hälso- och sjukvård, kommer att:

- Ansvara för processen för ett ordnat införande av reviderade nationella riktlinjer. Beslut om implementeringsplan tas av Prioritets- och evidensrådet, inklusive en eventuell kommande introduktionsfinansiering för införandet
- Utveckla uppföljningsarbetet kopplat till indikatorer i reviderade nationella riktlinjer, genom journaldatauttag och kvalitativa revisioner i Vårdval Halland närsjukvård
- Förbättra återkoppling av arbetet till beställaren i regionala uppföljnings- och årsrapporter
- I den mån framtida journal- och systemstöd tillåter utveckla möjligheten att följa resultat av insatta åtgärder enligt nationella riktlinjer
- Säkerställa vårdcentralernas tillgång till kunskap om vilka grupper som har störst behov med utgångspunkt från reviderade nationella riktlinjer och nya fördjupade versionen av *Hälsa på lika villkor*
- Stödja vårdcentralernas implementering av riktade hälsosamtal för 40-åringar

Regionkontoret

Jörgen Preuss
Tf. Regiondirektör

---

² En fördjupad folkhälsoenkät genomförs i Region Halland vart fjärde år varav nästa rapport publiceras vid årsskiftet 2018/2019.

Bilaga:

Bilaga 1: Revisionsrapport – Det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet inom närsjukvården

Beslutet ska skickas till

Revisorerna, Region Halland